

Skal der være balance på kirkegårdsregnskabet?

Inspektør, cand. hort. H. D. Ørsled-Hansen

Når sommeren er gået, er det tid at tænke på budgetterne, — derfor kommer disse aktuelle linjer.

I „Vore Kirkegårde“ XVIII, s. 93—94, skriver inspektør A. Hilsøe en artikel — „Nytårsstatus“ —, i hvilken der til indledning opregnes en række *udgiftskonti*, såsom lønninger og pensioner, planter, frø, gran, redskabs- og kontorudgifter, brændsel, bygninger, gange og veje. Herefter en række *underkonti* som renholdelse af gravsteder, anlæg af gravsteder, granpyntning samt gravning, tilkastning o. s. v., hvorefter det hedder: „Det er indtægten af ovennævnte underkonti, der (sammen med afgift for benyttelsen af kapeller samt disses udsmykning med træer, lys, orgel, sang og salg og fornyelse af gravsteder) skal få kirkegårdens regnskab til helst at give overskud eller i hvert fald at balancere.“

Efter at have nævnt, hvad der bør *tillægges* de direkte udgifter, skriver inspektør Hilsøe: „Når råbalancen således er gjort op, kan man danne sig et skøn over, om taksterne for det kommende år skal sættes op, eller man kan fortsætte med de samme takster et år endnu på opkrævningerne, der står for at skulle sendes ud lige efter nytår.“

Af denne redegørelse må man slutte, at taksterne for denne kirkegårds (Søndermarks) vedkommende ligger i et sådant plan, at indtægterne ved begravelser m. v. samt jordleje plus indtægterne ved diverse arbejder i forbindelse med gravsteder (renholdelse, anlæg, plantesalg o. s. v.) *dækker* samtlige kirkegårdens driftsudgifter.

Således er det jo langtfra alle steder, vel endda de færreste.

Taksterne på vore kirkegårde (Holbæk) er, såvel hvad begravelse som hvad renholdelse og grandækning m. m. angår, forskellige fra by til by.

De fleste steder *ønsker* man vel nok, at taksterne for arbejder på gravstederne skal dække udgifterne og helst lidt mere, hvorimod det langtfra er alle steder, at man *ønsker*, at udgifterne i forbindelse med selve begravelsen skal dækkes, ja, enkelte steder foretages denne vederlagsfrit.

Man kan altså gå en anden vej end inspektør Hilsøe og beregne indtægterne udfra givne takster. Den fremkomne difference mellem indtægter og udgifter (underskuddet) må da tilvejebringes ved beskatning.

Her i Holbæk, hvor kirkegårdene ejes af kirken og administreres af menighedsrådet, *ønsker* man, at arbejdet på gravstederne skal svare sig, hvorimod man betragter det som et *socialt gode*, at taksterne på jord og på begravelse er lave.

Et *enkelt* familiegravsted har gennem en menneskealder kunnet erhverves for en fredningsperiode på 20 år formedelst 20 kr., medens et dobbelt gravsted koster 60 kr. Det *ønsker* man ikke at ændre. En *normal* begravelse koster 60 kr. Den omfatter højtidelighed i kirke eller kapel, ringning, lys, varme, orgel, kor, rengøring, kransbæring, lighæring, graven gravet, stampet og tilkastet samt graven og jordbunken pyntet med grønt.

Dette kan naturligvis ikke svare sig, og til dækning af *underskuddet*, der ligger omkring 110.000 kr. for kirkegårdene som helhed, yder kommunen 40.000 kr., medens resten lignes over kirkeskatten.

Alle byens skatteydere er således med til at betale, hver gang en begravelse foretages. Til gengæld slipper den enkelte lempeligere den dag, en sådan bliver aktuel, og der kan jo ved den lejlighed blive problemer nok at tumle med også ud over de økonomiske.

Udenbys boende må betale dobbelt takst for jord, ligesom de må betale fuldt ud for begravelsen. Prisen herfor er 325 kr. (beregnet 1. april 1955). Personer uden for folkekirken, men indenbys boende, betaler en særtakst på 200 kr., idet de har unddraget sig deltagelse i ligning på kirkeskatten, medens de ikke kommer udenom at deltage i det kommunale tilskud.

For kommunen må en ordning som denne være tilfredsstillende.

Man betaler de 40.000 kr. og behøver til gengæld ikke at bekymre sig om drift eller administration af et begravelsesvæsen. Og der er vist *gøremål* nok endda!

Pr. folkekirkemedlem betyder det en gennemsnitlig *årlig* udgift på ca. 11 kr., et beløb de fleste nok lettere orker at ud-

rede end den *eengangsudgift*, som et dødsfald med alt, hvad dette medfører, løber op til, om alt skal betales fuldtud.

Foruden tilskuddet til kirkegårdene betaler kommunen *krematoriets* budgetmæssige underskud (o. 6000 kr.).

Der har været krematorium her siden 1928, og når der endnu ikke er et tilstrækkeligt antal brændinger til, at krematoriet kan svare sig, skyldes det formentlig bl. a. den lave takst for jordbegravelser, et forhold, der tyder på, at — alt andet lige — foretrækker de fleste stadig jordbegravelsen, og kirkegårdenes administratorer har, hvor krematorium findes, således mulighed for i nogen grad at bestemme fordelingen mellem jordbegravelse og kremation.

Her koster en indenbys begravelse plus familiegravsted (6 m²) i 20 år ialt 120 kr., medens en bisættelse plus brænding (uden for D. L. F.) plus urne plus gravsted (1,25 m²) i 10 år koster 113 kr.

Vi har i 1955 haft 51 % jordbegravelser og 49 % brændinger. Men af brændingerne var 43 % udenbys, og urnerne blev ført til andre kirkegårde.

Fra en betalingsform som den her nævnte vil man kunne finde afvigelser til begge sider. De *højeste* takster forekommer vistnok i *København*, medens andre større byer repræsenterer den modsatte yderlighed. Således er begravelse i *Esbjerg gratis*, ligesom kommunen veder-

lagsfrit stiller et dobbelt gravsted til rådighed for sine borgere.

På landet er det almindeligt, at gravsteder på kirkegården anvises for en yderst beskedent sum, om ikke gratis.

I *Sverige* går man flere steder endnu videre, idet man ikke alene stiller gravsted til rådighed uden vederlag, men efter at et beskedent beløb er betalt for gravstedets anlæg, overtager man *vederlagsfrit* gravstedets vedligeholdelse i *hele fredningsperioden*, som ofte er 50 år. Dette muliggøres derved, at kirken mange steder i Sverige som ejer af skove, savværker og fabrikker er særdeles velhavende.

En kortlægning af disse forhold her i landet ville være yderst interessant, men måske ikke af så stor praktisk betydning, at nogen vil binde an med så omfattende et arbejde.

Tiltalende forekommer det mig at være, at en begravelse og køb af gravsted kan foretages, uden at dette virker som en økonomisk byrde, der i mange tilfælde er overordentlig vanskelig at bære.

Rimeligt synes det at være, om samfundet som en retfærdighedshandling mod sine hårdt plagede borgere kunne anvise det sidste hvilested uden at skele til det økonomiske.

Ingen ønsker endnu højere skatter, men der er her tale om en økonomisk byrde, som ingen alligevel kommer uden om, og som måske derfor i højere grad end mange andre skatter burde fordeles på og bæres af alle.

Mindesmærke i Lynæs for omkomne fiskere og søfolk

Billedhugger Svend Lindhart

Igennem en halv snes år har det i *Hundested* og *Lynæs* fiskeriforeninger været på tale, at man ville rejse et mindesmærke for de fiskere og søfolk, som omkom under deres gerning på havet; men først i 1953 var man så vidt, at man fik forslag fra forskellige billedhuggere til et sådant mindesmærke, som man

tænkte sig opstillet ved havnen i Hundested. Omgivelser og forhold her var dog ikke af en sådan karakter, at det ville blive et fredfyldt sted for de efterladte at dvæle i mindet om deres kære.

Da man så fik tilbudt en velegnet plads på *Lynæs kirkegård*, samledes man om et af mine udkast. Ved planeringen af